

FINANSSIVALVONTA
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

Lehdistötilaisuus 11.10.2016

- Euroopan pankkisektorin riskit
- Suomen pankkisektorin tila
- Suomen henki- ja vahinkovakuutussektorien tila
- Suomen työeläkesektorin tila
- Työeläkevakuutusyhtiöiden valvonta
- Digikyselyn tulokset

#finanssisektori

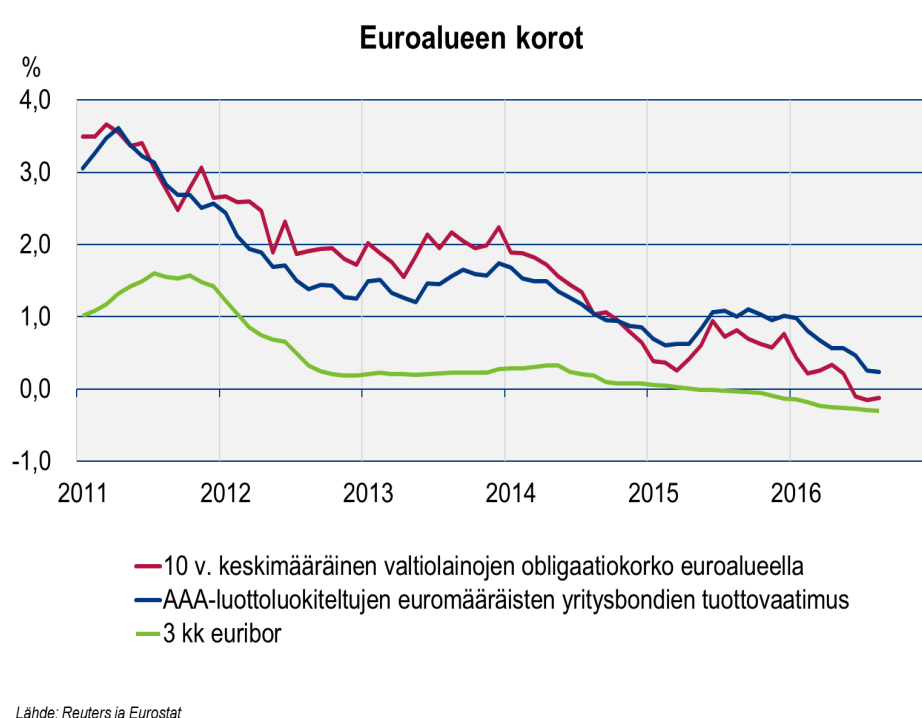
Euroopan pankkisektorin riskit

Matalat korot vaikeuttavat korkokatteen kerryttämistä

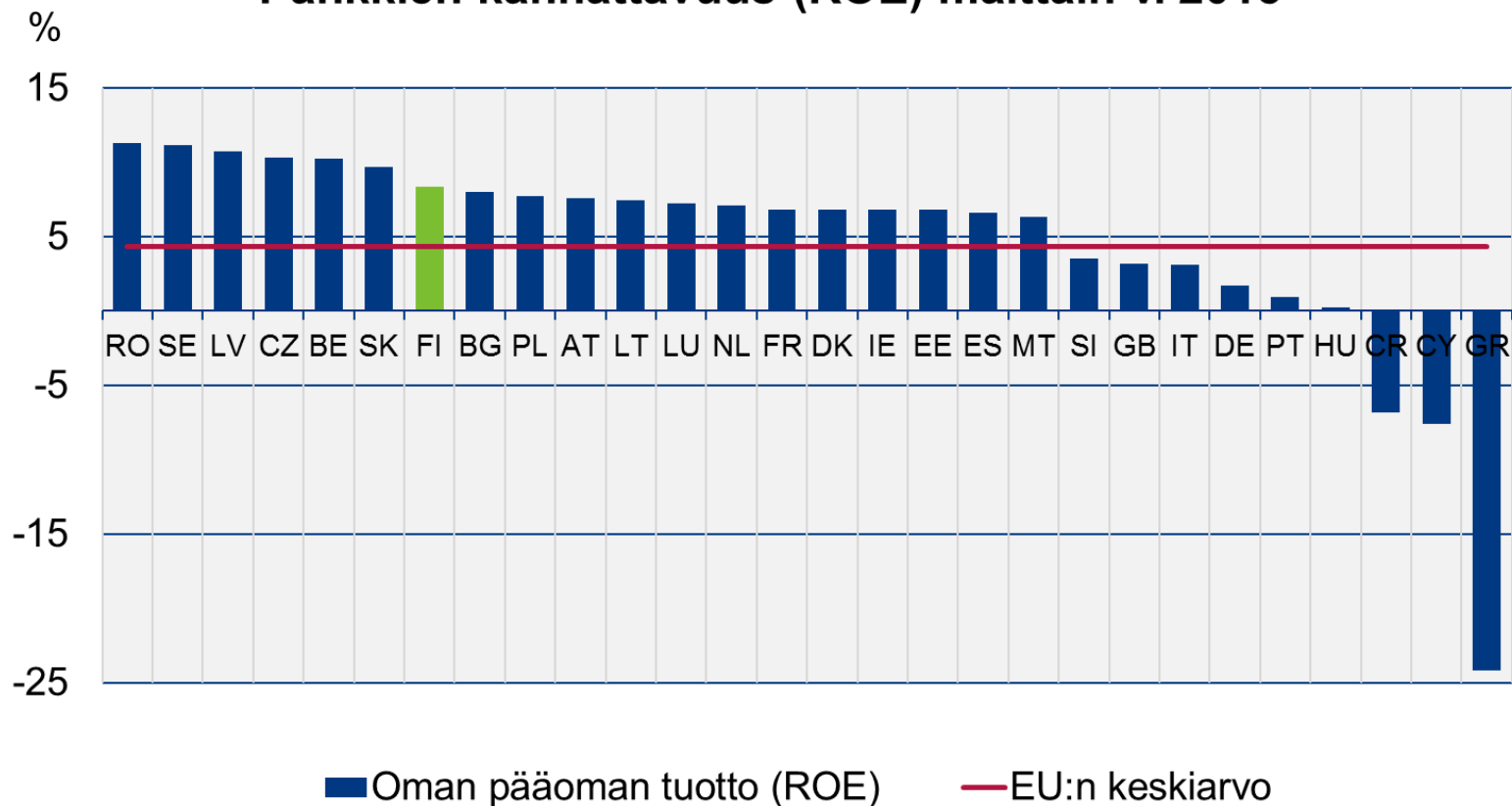
- Korkotaso euroalueella edelleen laskenut
- Maailmantalouden ennakoitaan kasvavan enää noin 3 prosentin vuosivauhtia vuosina 2016–2018
- Vaikea toimintaympäristö tuonut esille pankkisektorin rakenteellisia heikkouksia

Euroopan pankkisektorin kannattavuus matalalla tasolla

Pankkien kannattavuus (ROE) maittäin v. 2015

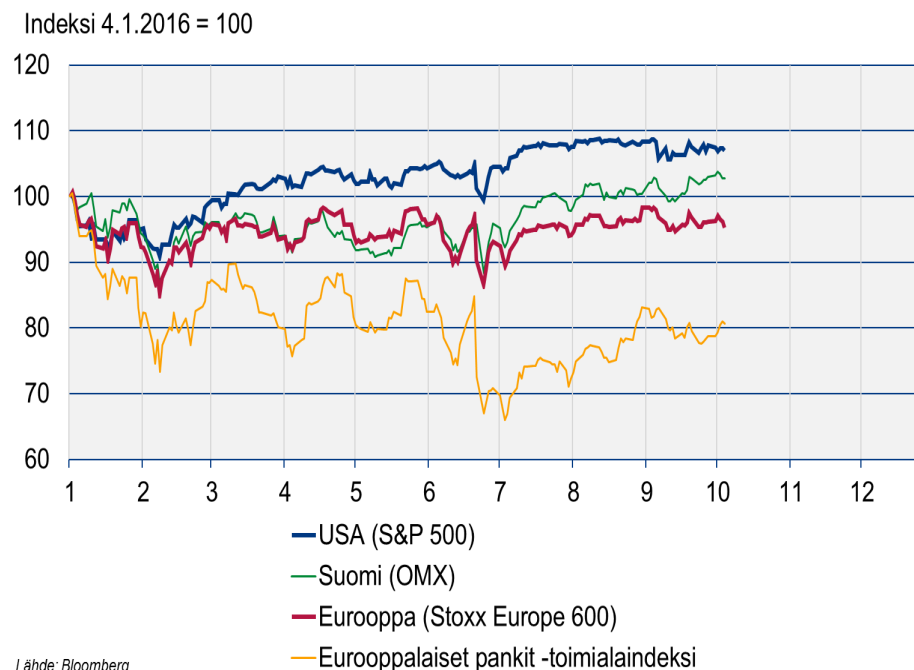
Lähde: EKP

Toimintaympäristöä leimaa myös epävarmuus ja tarve muuttaa liiketoimintamalleja

- Poliittisten riskien kasvu
- Sääntelyepävarmuus
  - Kriisinratkaisusääntely
  - Vakavaraisuussääntely
- Osin heikko kustannustehokkuus
  - Laaja konttoriverkosto
  - Järjestämättömät saamiset
- Digitalisaatio ja uusien toimijoiden mukanaan tuoma kilpailu

Päätalousalueiden osakemarkkinaindeksit v. 2016

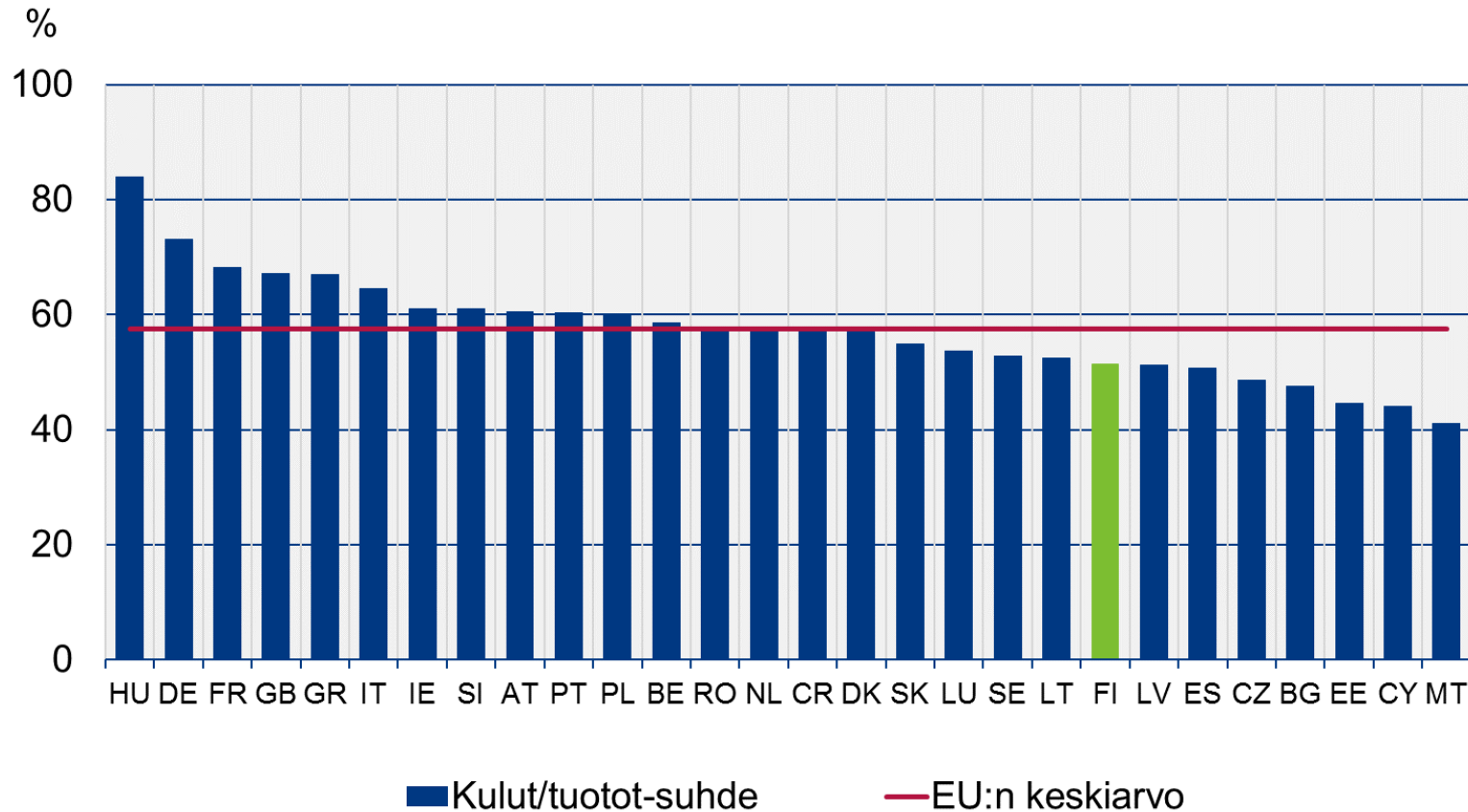

Lähde: Bloomberg

Eurooppalaisten pankkien tehokkuus on heikko

Pankkisektorin kulut/tuotot-suhde maittain v. 2015

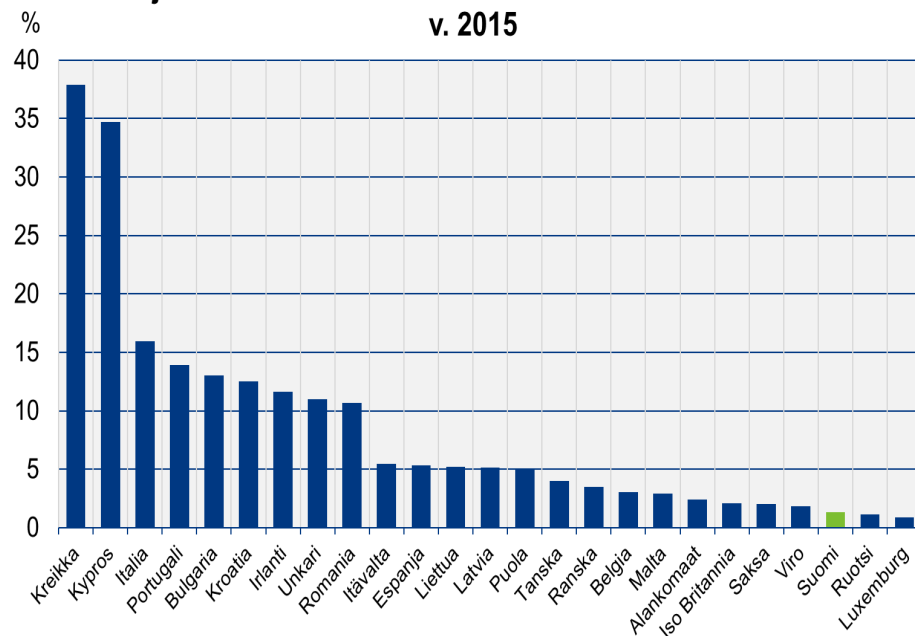
Lähde: EKP

Järjestämättömät saamiset painavat pankkien näkymiä

- Osalla eurooppalaisista pankeista on taseissaan edelleen paljon järjestämättömiä saamisia
- Ongelmalainat painavat pankkien tuloksentekeykyä
- EKP julkaisi syyskuussa 2016 julkisen konsultaation järjestämättömien saamisten käsittelyohjeista

Järjestämättömien saamisten osuus kaikista saamisista v. 2015

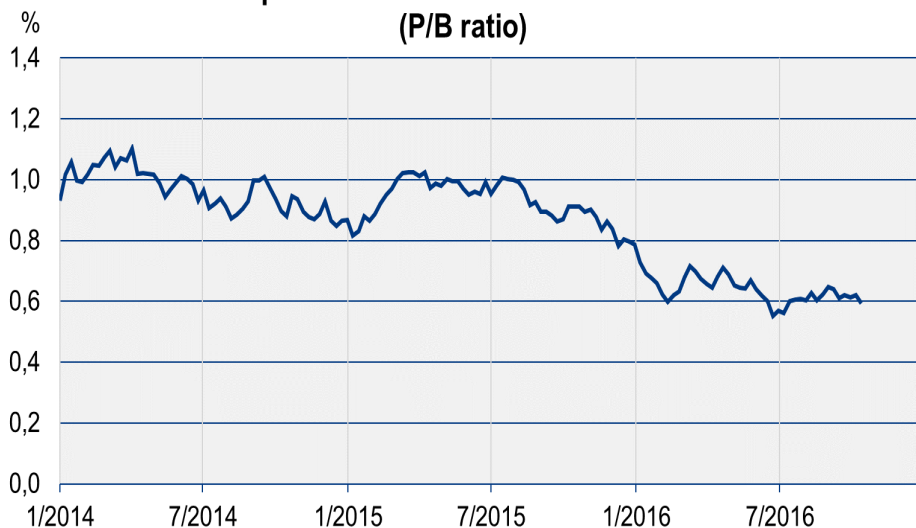
Lähde: EKP

Eurooppalaisten pankkien oman pääoman hankinta aiempaa haasteellisempaa

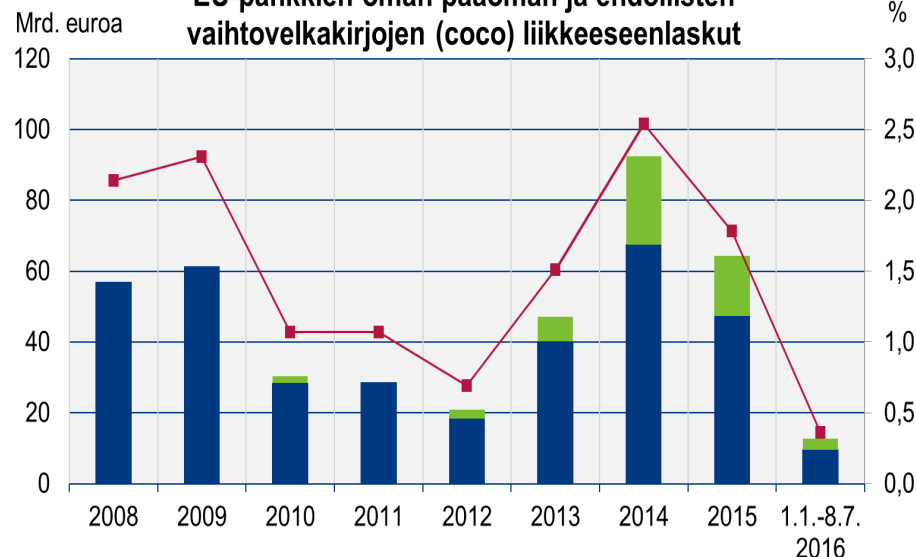
Euroalueen pankkien osakekurssi suhteessa taseeseen (P/B ratio)

Pankkiotos sisältää euroalueen suurimmat pankit.

Lähde: Bloomberg ja Finanssivalvonnan laskelmat.

EU-pankkien oman pääoman ja ehdollisten vaihtovelkakirjojen (coco) liikkeeseenlaskut

■ Ehdolliset vaihtovelkakirjat (contingent convertible bonds)
 ■ Oma pääoma
 ■ Liikkeeseenlaskujen osuus omasta pääomasta 31.12.2015

Lähde: Dealogic ja ESRB.

■ Heikko kannattavuus heijastuu pankkien matalina osakekursseina

Keskeisimmät euroalueen rahoitusvakautta uhkaavat riskit:

- Voimakas systeeminen riski
- Keskitason systeeminen riski
- Mahdollinen systeeminen riski

- Matalat korot ja hidas talouskasvu heikentävät pankkien ja vakuutusyhtiöiden taseita ja kannattavuusnäkyviä. Lisäksi pankkien ongelmaluotot paikoitellen suuret, ja sijoitustuottojen kerryttäminen haasteellista vakuutusyhtiöille.
- Riskien hinnoittelun mahdolliset vääristymät ja ylimitoitettu riskinotto yhdistettynä poliittisen epävarmuuden kasvuun.
- Julkisen ja yksityisen sektorin velanhoitokyvyn heikkeneminen, kun nimellinen talouskasvu matala.
- Varjopankkisektorin toimijoiden taseiden kasvu ja niiden aiheuttamat riskit muulle finanssisektorille.

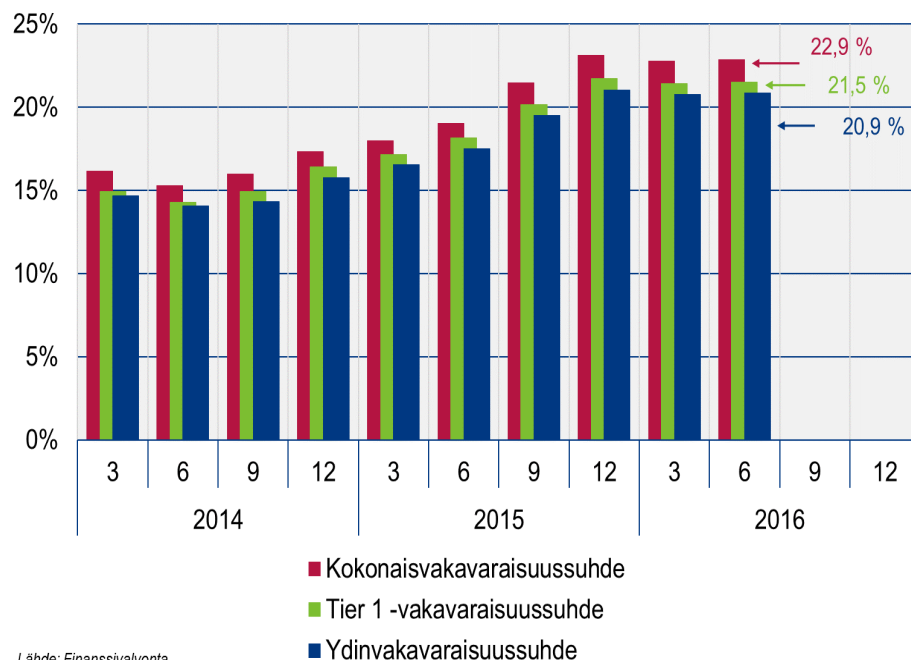
Suomen pankkisektorin tila

- Pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhde (CET1) oli 20,9 % (Q1 2016: 20,8 %)
- Omat varat laadultaan hyvät ja muodostuvat 91-prosenttisesti ydinpääomasta
  - Omien varojen ylijäämä 12,6 mrd. euroa, ilman Nordea Pankki Suomea 6,7 mrd. euroa
- Ydinvakavaraisuussuhde alhaisimmillaan 12,4 %
- Korkean vakavaraisuuden taustalla kuitenkin alhaiset riskipainot

Kotimaisen pankkisektorin vakavaraisuussuhde

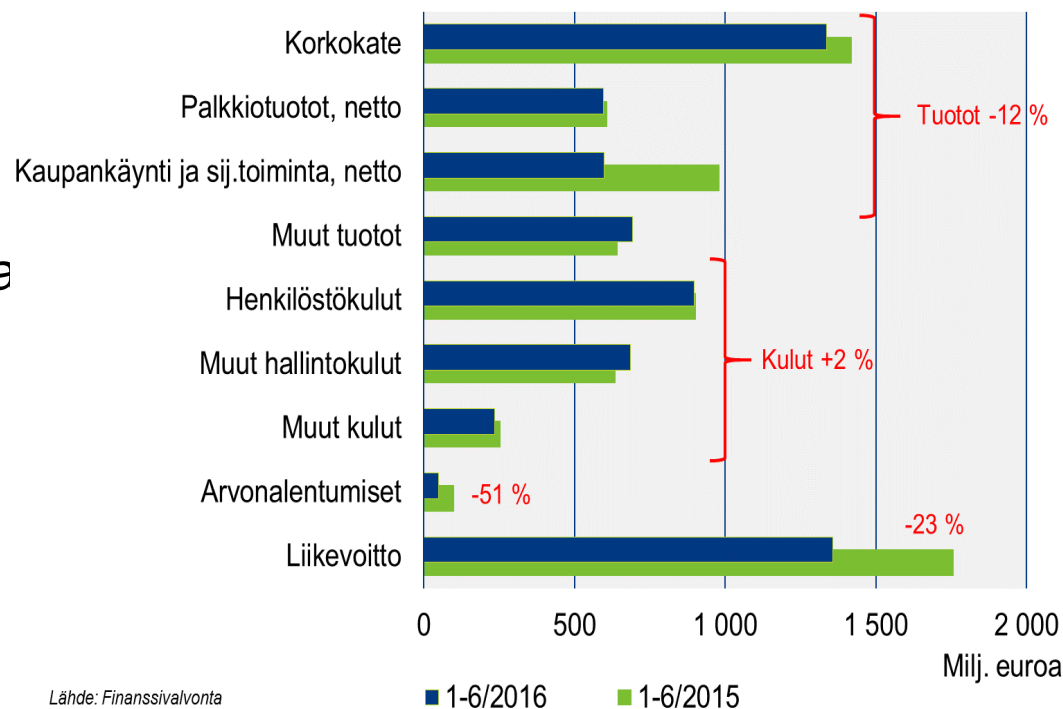

Suomen pankkisektorin tuottorakenne aiempaa riskipitoisempi

- Korkokate jatkoi supistumistaan, ja sen laskua paikattu muilla tuottoerillä
- Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan tuotot laskivat tammi–kesäkuussa 2016
- Henkilöstökulut säilyivät vakaina, mutta it- ja kehittämiskulut kasvoivat

Kotimaisen pankkisektorin tuloslaskelman pääerät

Lähde: Finanssivalvonta

Suomen finanssisektorin riskit eroavat eurooppalaisista riskeistä

- Kotitalouksien velkaantuneisuus korkealla tasolla
  - Matalat korot tukevat kotitalouksien velanhoitokykyä, mutta korkeaan velkaantuneisuuteen liittyy riskejä
- Keskittyneet finanssimarkkinat
- Pankkien markkinavarainhankinnan osuus suuri
- Linkit Pohjoismaihin merkittävät

Suomen henki- ja vahinkovakuutussektorien tila

Vakuutusyhtiöille uusi vakavaraisuussäännöstö

- Solvenssi II voimaan 1.1.2016
- Euroopan unionin laajuinen säännöstö
- Vakavaraisuusraportointiajat pitkät
  - Raportointiajat nyt sektorikohtaisia
  - Vaikutus Finanssivalvonnan julkistusaikatauluun valvottavien taloudellisesta tilasta ja riskeistä

- Solvenssi II markkinaehtoinen
  - Sekä varat että velat arvostetaan markkinaehtoisesti
  - Vakavaraisuusaseman vaihtelu kasvaa jatkossa
  - Sijoitusmarkkinoiden vaikutus yhtiöön riippuu yhtiön riskiprofiilista
- Solvenssi II riskilähtöinen
  - Riskeihin varaudutaan ennakoivasti
  - Yhtiön taseen molemmat puolet otetaan huomioon
  - Myös yhtiön vastapuoli- ja operatiiviset riskit

Solvenssi II:ssa kaksi vakavaraisuusrajaa

- Vähimmäispääomavaatimus (MCR)
  - Vähimmäispääomavaatimuksen alittuessa vakuutuksenottajiin kohdistuisi kohtuuton riski, jos yhtiö jatkaisi toimintaansa
- Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)
  - Riskiperusteinen vakavaraisuuspääomavaatimus
- Suomessa käytössä jo ennen 1.1.2016 kaksi vakavaraisuusrajaa

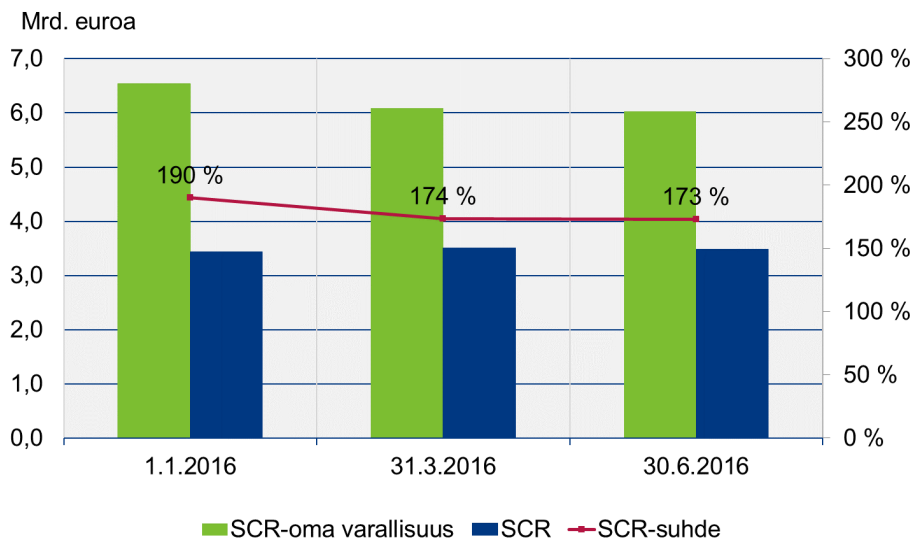
	Solvenssi I (riskiperusteinen vakavaraisuus- asema)	→	Solvenssi II (SCR-suhde)	→	Solvenssi I (vakavaraisuus- asema)	→	Solvenssi II (MCR-suhde)
Henkivakuutus	390 %		190 %		460 %		692 %
Vahinkovakuutus	266 %		233 %		423 %		773 %

- Mittarit muuttuivat 1.1.2016, ei vakavaraisuus
- Mittarit eivät vertailukelpoisia keskenään

Solvenssi II -vakavaraisuus hyvä

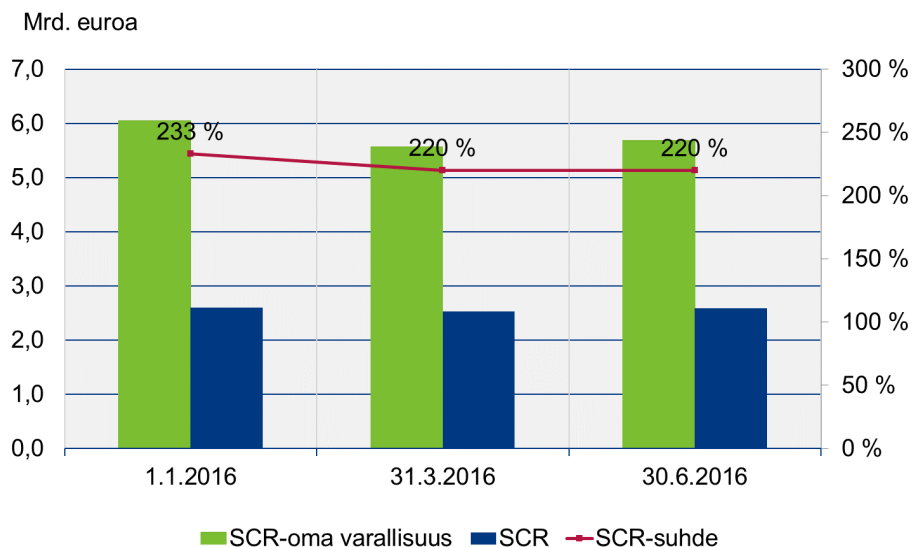

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

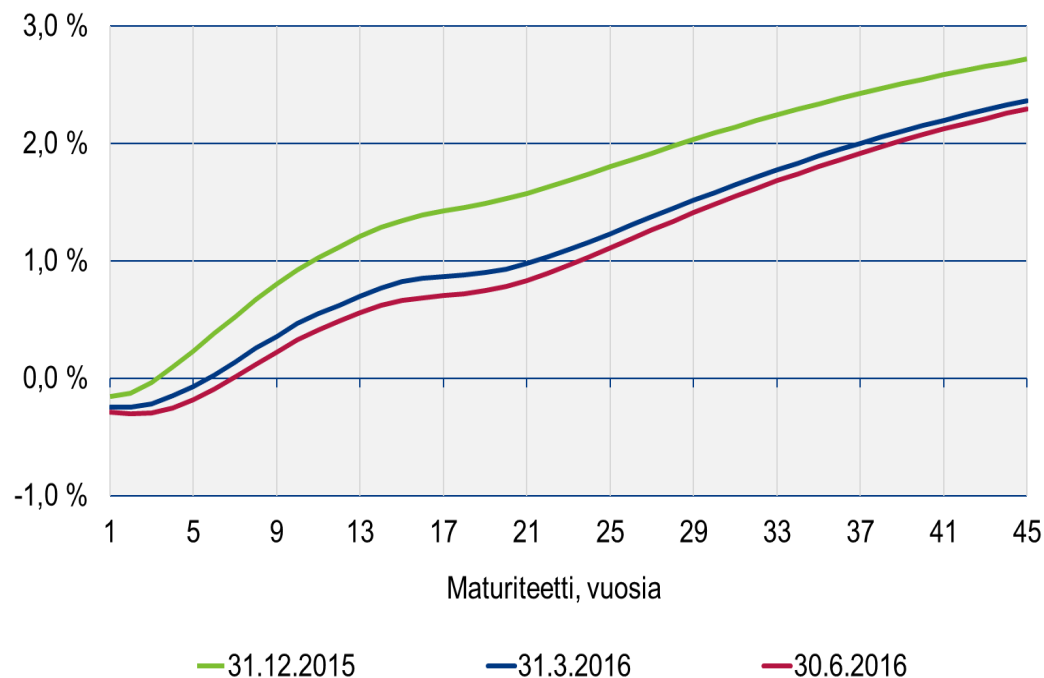
- Korkotason lasku heikensi vakavaraisuustunnuslukuja vuoden aikana
- Henkivakuutusyhtiöiden omasta varallisuudesta 94 % ja vahinkovakuutusyhtiöiden omasta varallisuudesta 98 % luokituksestaan parasta laatua

Korkoriski suurin yksittäinen riski, etenkin henkivakuutusyhtiöissä

- Komission asetuksen mukaisia korkokäyriä käytetään SII-vastuvelan laskennassa
- Korkokäyrän lasku kasvattaa
  - vastuvelkaa
  - korkoinstrumenttien arvoa
- Yhtiölle muodostuu korkoriski, jos vastuvelan ja korkosijoitusten duraatiot eivät vastaa toisiaan
- Korkoriski koskee erityisesti yhtiöitä, joilla
  - perustekorkoisia henkivakuutuksia
  - vahinkovakuutuksen eläkevastuita

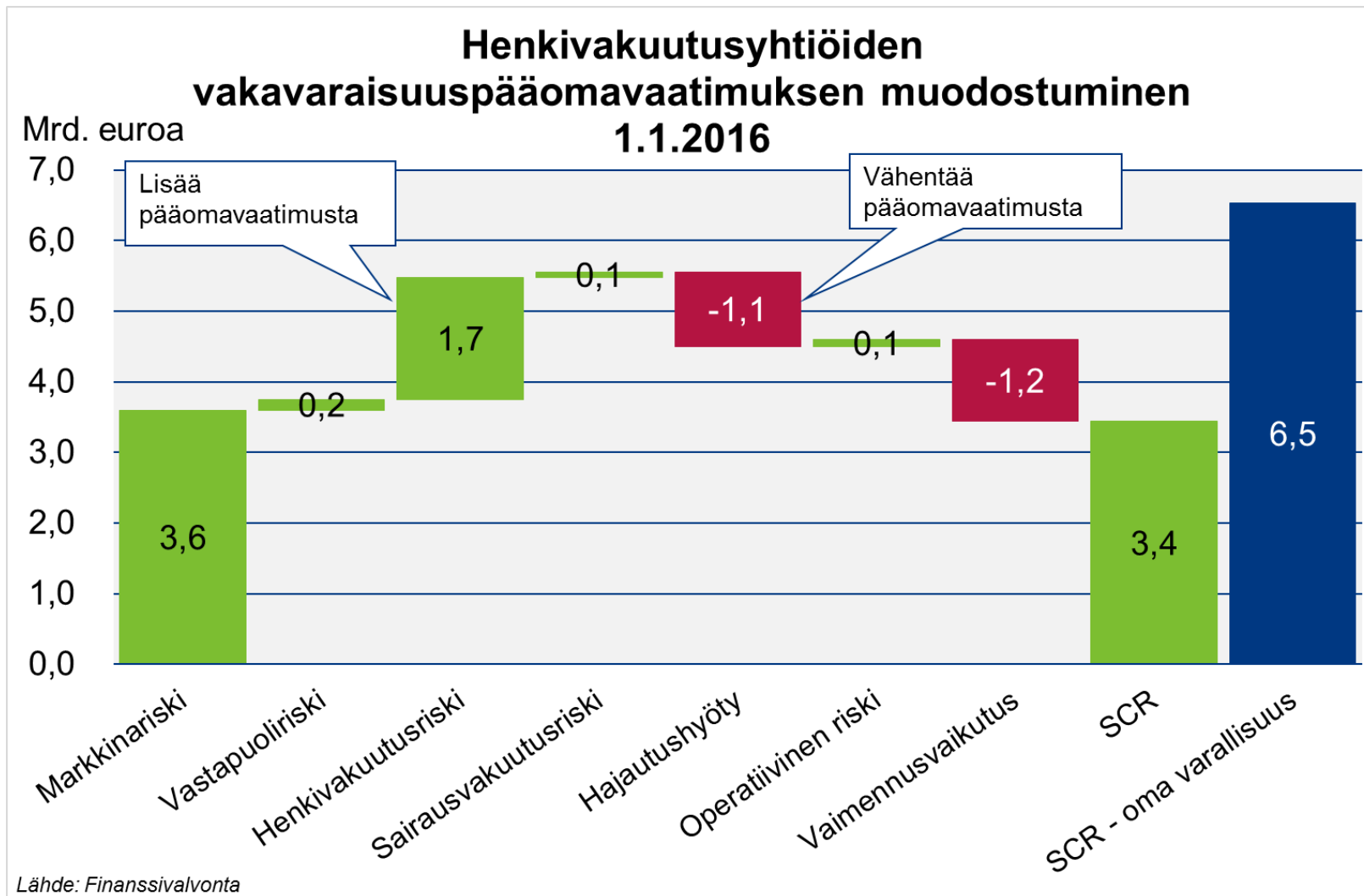
Komission asetuksen mukaiset peruskorkokäyrät

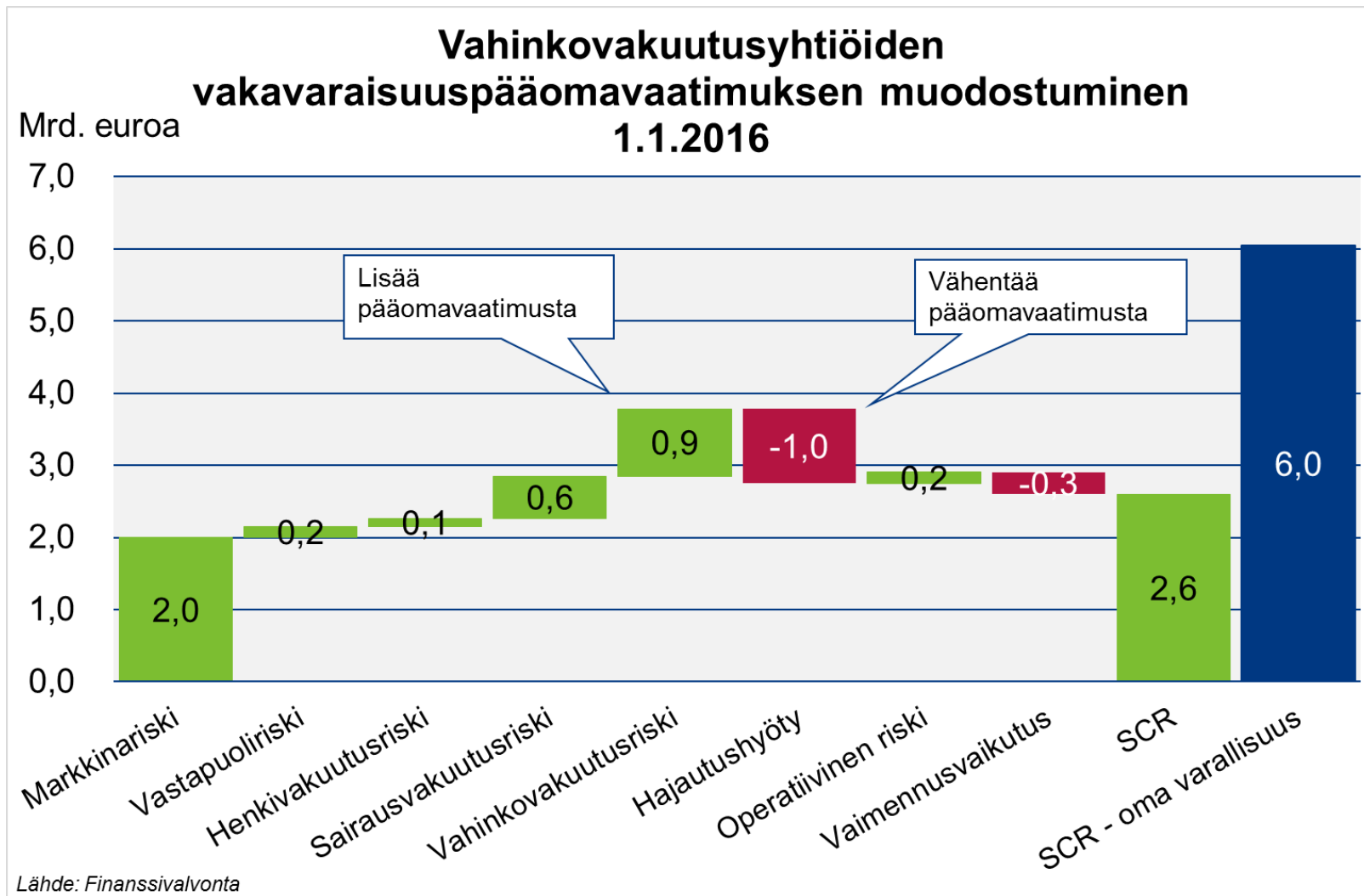
Lähde: EIOPA

Henkivakuutusyhtiöiden suurin riski: markkinariski

Myös vahinkovakuutusyhtiöillä markkinariski merkittävä

- Tuotevalikoiman supistuminen
  - Henkivakuutusyhtiöt siirtyneet yhä enemmän perustekorkoisesta vakuutusliiketoiminnasta sijoitussidonnaiseen
- Asiakashyvitysten pieneneminen
  - Vakuutusyhtiöiden siirtyminen vähäriskisempiin sijoitustuotteisiin pienentää mahdollisia asiakashyvityksiä
- Solvenssi II:n myötä vakuutuksenottajien ja edunsaajien etuudet kuitenkin paremmin turvatut

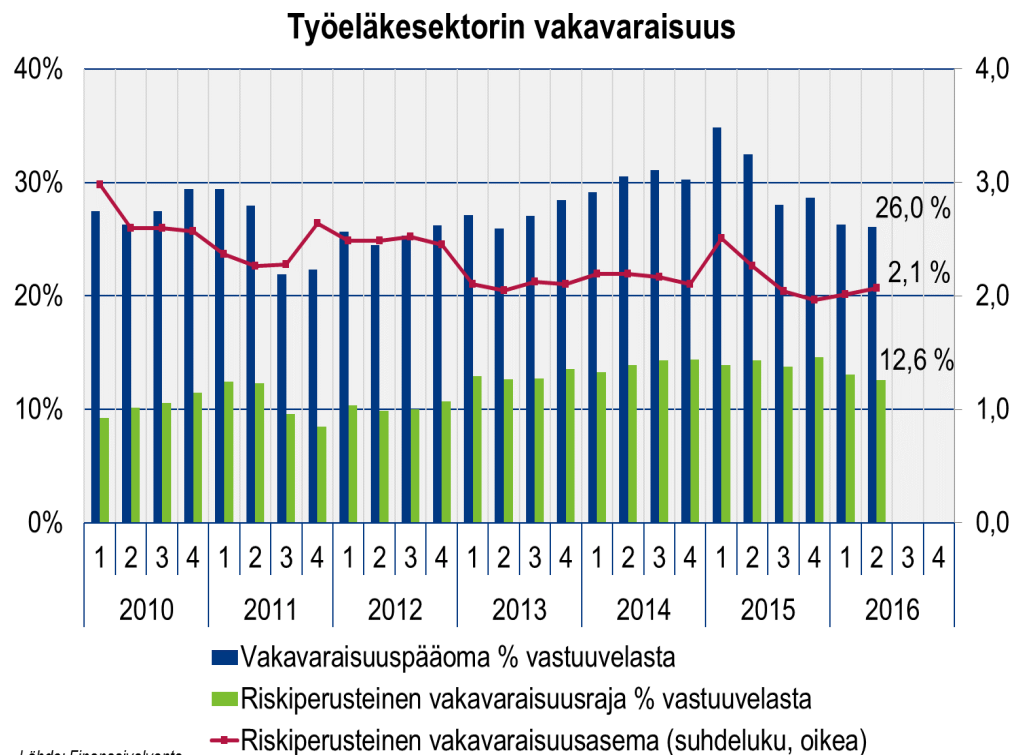
Suomen työeläkesektorin tila

Työeläkesektorin vakavaraisuusaste laskussa

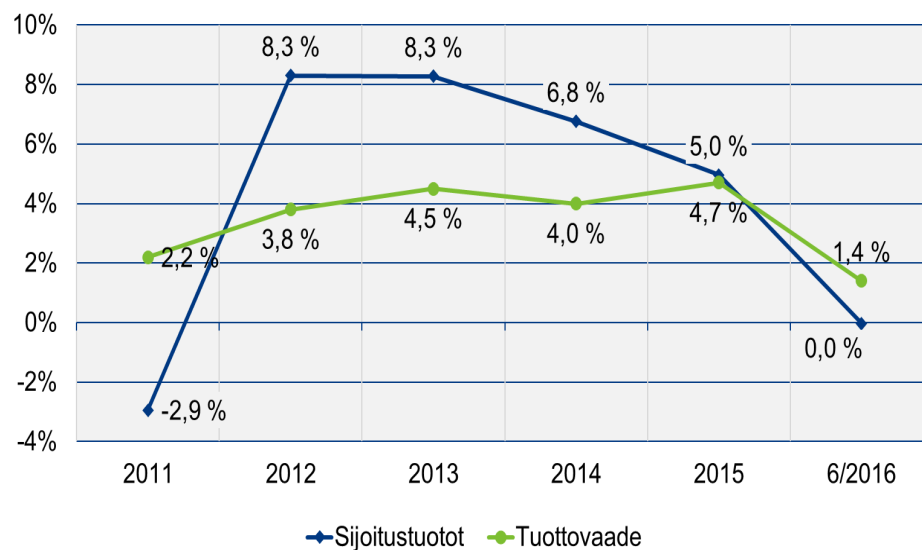
- Vakavaraisuus heikkeni, mutta riskinkantokyky säilyi edelleen hyvällä tasolla
- Osakeriskin määrän vähentyminen sijoitussalkussa näkyi vakavaraisuusrajan laskuna
- Riskin alentaminen paransi työeläkelaitosten riskiperusteista vakavaraisuusasemaa

- Sijoitustoiminnan tuotot jäivät tammi–kesäkuussa tuottovaateesta
- Matala korkotaso vaikeuttaa tuottovaateen saavuttamista myös tulevina vuosina
- Jos tuottovaadetta ei saavuteta, vaje pienentää vakavaraisuutta

Työeläkesektorin sijoitusten tuotto ja tuottovaade suhteessa sijoitusomaisuuteen

Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkevakuutusyhtiöiden valvonta

Työeläkeyhtiöiden valvonta: Lainsäädäntö ja hyvä vakuutustapa

- Finanssivalvonnan tehtävänä valvoa erityisesti, että
  - yhtiön vakavaraisuus ja siihen vaikuttavat seikat järjestetty vakuutetut edut turvaavalla tavalla
  - yhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmät riittävät ja luotettavat
- Valvonnan keskeiset osa-alueet
  - Hallintojärjestelmä
    - riskienhallinnan järjestäminen
    - palkitseminen
    - sisäpiirisäätely
    - riski- ja vakavaraisuusarvio
  - Yhtiöiden varojen käyttö ja kilpailu
  - Pääomavaatimukset
  - Vakavaraisuuspääoman riittävyys
  - Vastuuvelka
  - Kvantitatiivinen riskienhallinta

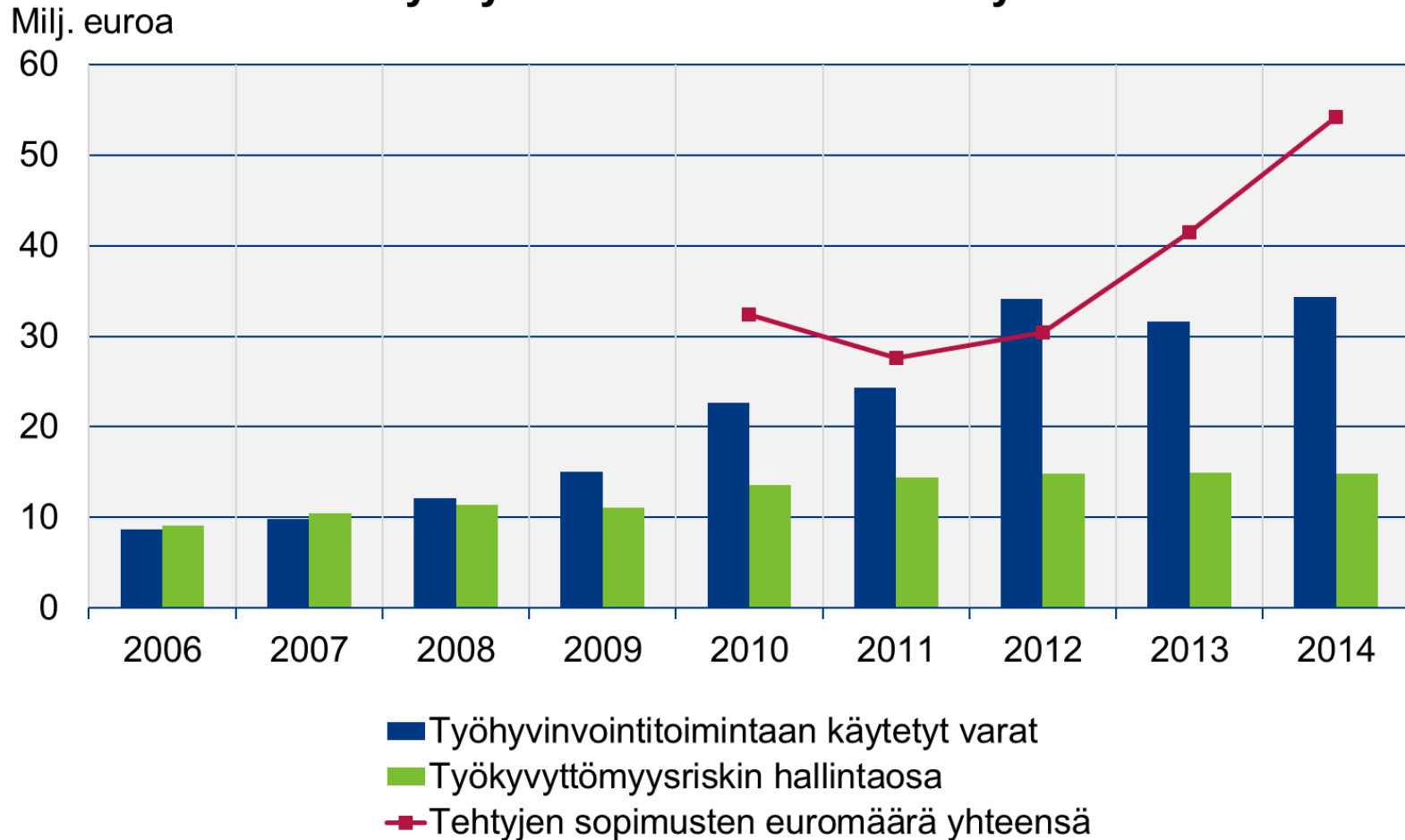

- Jatkuvan valvonnan keskeiset osa-alueet
  - Kokonaiskuvan muodostaminen valvottavasta
  - Johdon kelpoisuuden ja luotettavuuden arviointi
  - Valvojan arvion laatiminen
  - Analyysi ja raportointi
  - [Tietojen julkistaminen](#)
- Tarkastustoiminnan keskeiset osa-alueet
  - Puolivuositain etukäteen suunniteltavat tarkastukset ja valvontakäynnit, joiden kohteina mm.
    - hallintojärjestelmät
    - riskienhallinta
    - vakavaraisuus
    - omaisuuserien arvostukset
    - kirjanpito ja tilinpäätös
    - erityisteemat kuten työhyvinvointihankkeiden tai muiden liiketoimien teematarkastukset
  - Tarkastuskehotukset tai -suositukset
  - Tarkastuskehotusten ja -suositusten toteutuksen seuranta osana jatkuvaa valvontaa ja tarvittaessa jatkotarkastuksilla tai -selvityksillä

Työhyvointitoiminta laajentunut viime vuosina merkittävästi

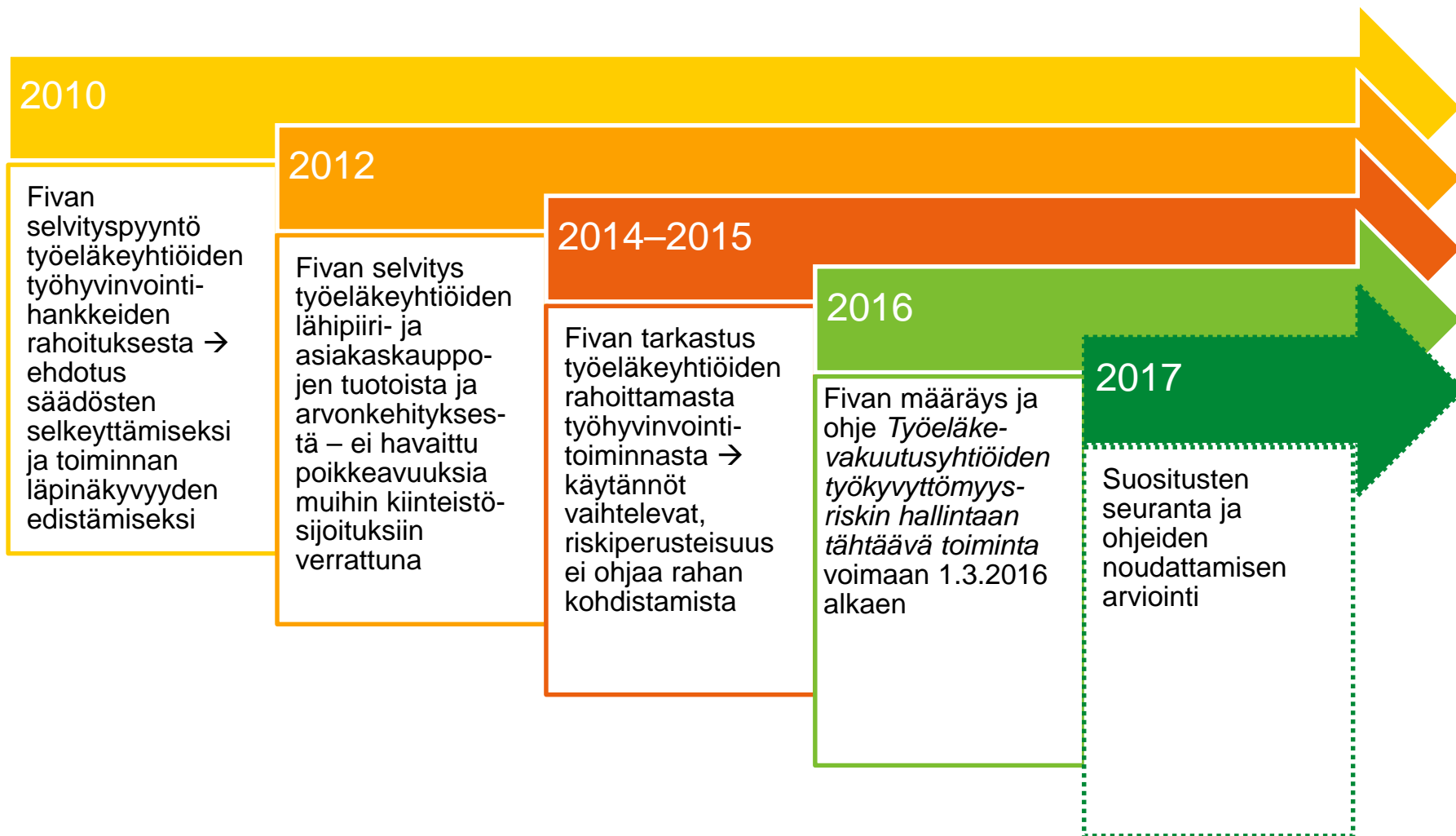

Työhyvointitoiminnan kehitys

Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkeyhtiöiden ja asiakasyritysten välisen liiketoimien valvonta

- Tyhy-hankkeita koskeva ohjeistus voimaan 03/2016
- 2 000 euroa ylittävät Tyhy-hankkeet – ml. asiakasyrityksen palkkasumma – raportoidaan neljännesvuosittain
- Laajennettu raportointi antaa aiempaa paremmat mahdollisuudet poimia lisäselvityksiä edellyttävät tapaukset ja selvittää, ovatko Tyhy-hankkeet Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisia
- Ohjeista poikkeavat Tyhy-hankkeet ovat poikkeuksellisia liiketoimia ja niitä koskee TVYL 30.3 §:n mukainen julkisuus
- Tyhy-teematarkastuksen perusteella annettujen tarkastussuosituksen ja -kehotusten toteutumisen seuranta (mm. Tyhy-hankkeiden prosessien osalta)

Työeläkeyhtiön on ilmoitettava Finanssivalvonnalle sen määräämällä tavalla huomattavat ja poikkeukselliset liiketoimet, jotka se on tehnyt hankkiakseen asiakkaita tai muuten markkinoidakseen taikka jotka se on tehnyt asiakkaidensa kanssa (Laki työeläkevakuutusyhtiöistä 30.3§)

- Asiakkaiden nimien luovuttaminen? – Laki epäselvä
- Helsingin hallinto-oikeuden päätös: Asiakkaiden nimet julkisia
  - Finanssivalvonta luovutti tiedot niitä pyytäneelle henkilölle
- Finanssivalvonnan 03/2016 linjaus siitä, että ns. työhyvinvointitoiminta ei poikkeuksellista vaan vakuutusliikkeeseen kuuluvaa toimintaa
  - Finanssivalvonta hakenut Korkeimman hallinto-oikeuden tulkintaa sille, ovatko ns. Tyhy-hankkeet TVYL 30.3 §.n mukaisia tietoja, jotka Finanssivalvonta velvollinen lainkohdan nojalla luovuttamaan

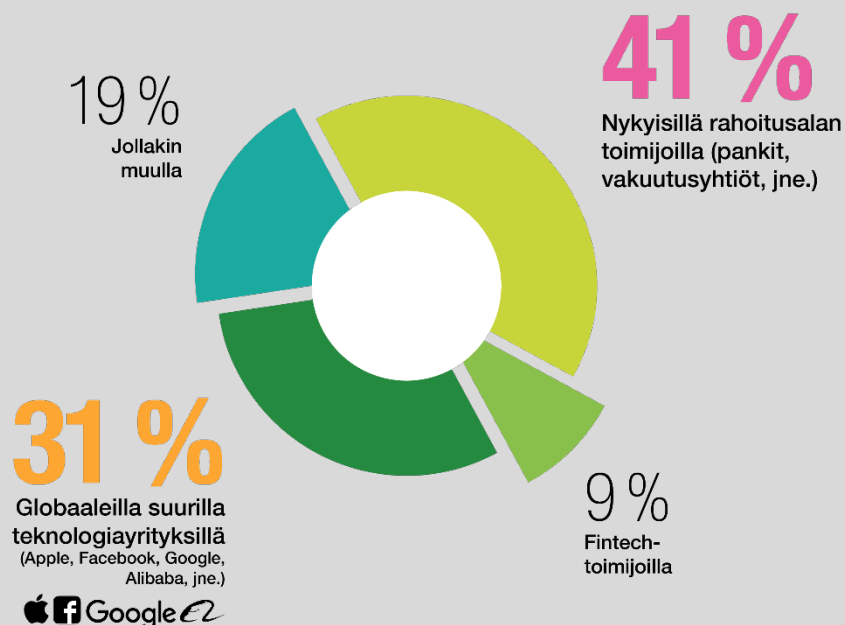
Digikyselyn tulokset

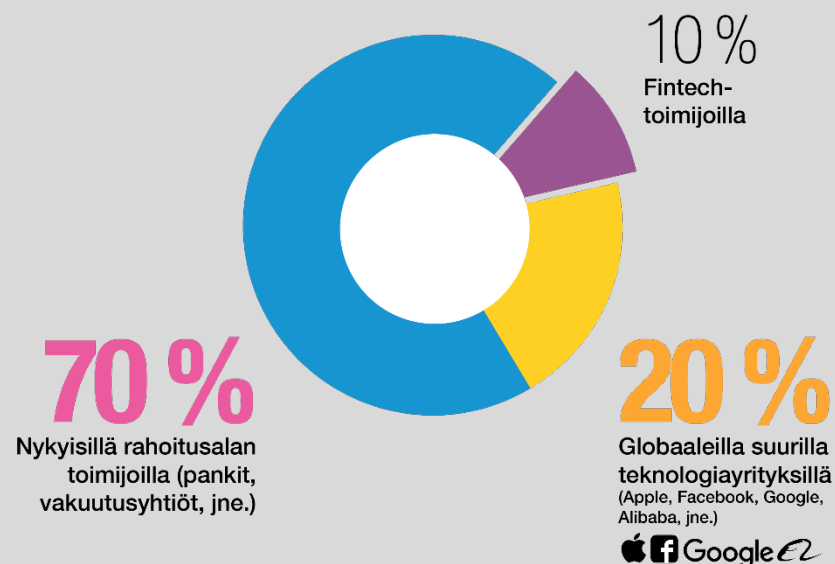

Millä yrityksillä on arvionne mukaan parhaat mahdollisuudet hyödyntää finanssisektorin digitalisaatiota?

Kaikki vastaajat

Pankit

Lähde: Finanssivalvonnan digikysely 2016.

Digikysely: Suomessa verkostoituminen vähäisempää kuin kansainvälisesti

Lähteet: Finanssivalvonnan digikysely 2016 ja PwC Global FinTech Report 2016.

Näin **Innovaatio-HelpDesk** palvelee sinua

Mistä tietoa?

Lue ohjeet
Innovaatio.fiva.fi

Soita neuvontaan
010 198 998
Vastaamme:
maanantaisin klo 14–16
keskiviikkoisin klo 13–14
torstaisin klo 9–12

Miten pääsen alkuun?

Täytä **esitietolomake**
verkkosivulta

Miten toimin?

Lähetä yksilöity
kysymyksiä osoitteeseen

Innovaatio-HelpDesk@fiva.fi

HelpDeskistä otetaan
sinuun yhteyttä.

Vastaamme 10 työpäivän
sisällä. Kerromme myös, jos
vastaaminen vie pidemmän
ajan tai vastausta ei ole.

Miten saan avun?

Saat **neuvontapuhelun**
(max 30 min)
asiantuntijan kanssa

Tule **tapaamiseen**
(max 1 h) useamman
asiantuntijan kanssa

Huomioithan vielä!

Fiva edistää start-up-yritysten
ja muiden innovaattoreiden
toimintamahdollisuuksia.
Innovaatio-HelpDesk ei
korvaa yritysten eikä niiden
neuvonantajien työtä.

Neuvonnassa osoitetaan,
mihin yritysten tulisi kiinnittää
huomiota. Neuvontaa tarjotaan
yritysten toimivalle johdolle
ja/tai omistajille.

Maksuton neuvonta
ei sido Fivaa.

Sitovia tulkintoja
Fiva tekee mahdollisen
toimilupa-, rekisteröinti-
tai muun hakemuksen
käsittelyvaiheessa.

Toimiluvat ja muut
päätökset ovat maksullisia.

Kiitos!

#finanssisektori

